

VEGYESEK.

— Szabályrendelet oklevelek honosítása ügyében. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1897. évi 4435. eln. szám alatt a nem-magyarországi tanári, tanító és kisedővő oklevelek honosítása (nostrifikálása) tárgyában az alábbi szabályrendeletet bocsátotta ki:

Abból a czélból, hogy a nem-magyarországi tanári, tanító és kisedővő oklevelek honosításánál törvényeink értelmének teljesen megfelelő s országosan egyöntetű eljárás jöjjön létre, a következőket rendelem:

1. §. E szabályrendelet értelmében honosításnak helye lehet középiskolai, felsőbb leányiskolai, polgári iskolai, népiskolai, továbbá kereskedelmi, ipari-, művészeti- és emberbaráti intézeti tanárokat, tanárnőket, tanítókat és tanítónőket, valamint kisedővőket és kisedővőnőket képesítő nem-magyarországi okleveleknél.

Hasonló tekintet alá esnek a Horvát-Szlavonországok területén kiállított s a fentebbiekkel azonos képesítő oklevelek.

2. §. Külföldi állampolgár az ő képesítő oklevelének honosítása előtt a magyar állampolgárságot tartozik megszerezni.

A ki gondnokság, csőd alatt áll, büntett, vagy vétség miatt vád alá van helyezve vagy egyáltalában szabadságvesztés büntetése alatt áll, nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt el volt ítélve, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt áll s erkölcsi tekintetben alapos kifogás alá esik, annak oklevele nem honosítható.

4. §. Az oklevél honosítása csakis kiegészítő (pót-) képesítő vizsgálat alapján adható meg, mely vizsgálatnak mindenesetben ki kell terjednie a magyar nyelvre és irodalomra, valamint annak kimutatására is, hogy a honosítandó oklevél birtokosa a magyar nyelvet szóban és írásban képes lesz-e a tanításnál kellően használni; ki kell terjednie továbbá a magyar történetre, alkotmányra és földrajzra — az elemi népiskolai tanítói és tanítónői oklevelek honosításánál oly mértékben, a melyben azt megfelelő hazai képesítő szabályzatunk a hazai képesítésnél mint tanítóképzettséget megkívánja, a többi okleveleknél pedig oly fokban, a melyben azt hazai képesítő szabályzataink a hazai képesítésnél mint előképzettséget megkövetelik. — A mennyiben az oklevél honosítását kérelmezőnek előképzettségéhez szabályaink szerint az érettségi vizsgálat is tartoznék s az illető ily vizsgálatot nem tett, köteles a vizsgálatot előbb valamely nyilvános középiskolánkon letenni, mely esetben a fennebb jelzett kiegészítő képesítő vizsgálatnak a magyar történetre, alkotmányra és földrajzra vonatkozó része elmarad.

Ha a nem-magyarországi képesítés a hazaival szemben még egyéb hiányt is mutatna fel, különösen a szaktanulmányokat illetőleg, vagy ha

a kérelmező a képesítő vizsgálatnak a hazai tanintézeteken köteles tárgyaiból nem volna képes bizonyítványt előmutatni, a kiegészítő képesítő vizsgálatnak e tantárgyakra is ki kell terjednie.

Ha a honosítást kérelmező szaktanulmányaira kevesebb időt fordított, mint a mennyit törvényeink vagy szabályzataink a képesítés megszerzésére kitűznek, a kérelmező az itt követelt kiegészítő képesítő vizsgálat megejtése előtt a hiányzó időre szaktanulmányainak kiegészítésére egy megfelelő tanintézethez utasítandó.

5. §. A honosítás az eredeti (nem-magyarországi) képesítésnél szűkebb körre vagy alsóbb fokra is szabható, minek különösen akkor van helye, ha az illető, nem-magyarországi iskolai rendszer, melyen az eredeti képesítés alapszik, lényeges eltérést mutat a hazai iskolai rendszerrel szemben.

6. §. Az oklevél honosításáért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni, ki a kellőleg felszerelt folyamodványt javaslattétel végett a megfelelő hazai vizsgáló bizottsághoz juttatja el, mely bizottság a 4. és 5. §. értelmében megteszi javaslatát, megszövegezően egyúttal az esetleg kiállítandó honosítási záradékot is.

7. §. E javaslat alapján a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dönt és utasítja a bizottságot a kiegészítő képesítő vizsgálatnak a rendes időben való megejtésére, s ennek alapján a miniszteri rendeletre való hivatkozással a honosítás megadására vagy annak megtagadására. — (l. a 8. §-t.)

A kiegészítő képesítő vizsgálatnak mindenkor a szabályszerűen megalakuló vizsgáló bizottság előtt kell véghez mennie s a vizsgálaton a rendes elnöknek vagy helyettesének, az elemi iskolai tanítói, tanítónői s a kisdédóvi és kisdédóvónői vizsgálatoknál a kir. tanfelügyelőnek vagy a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által kijelölt helyettesének jelen kell lennie s ugyanannak alá is kell írnia a honosítási záradékot.

Szükség esetén, különösen az előképzettség megvizsgálása céljából a vizsgálóbizottság valamely megfelelő iskolai tanárával is kiegészítheti magát.

8. §. Ha a kiegészítő képesítő vizsgálat nem sikerül, a vizsgálat javítása, vagy ismétlése csakis a hazai rendes képesítés szabályzata értelmében történhetik meg.

9. §. A honosítási eljárás, egész folyamatáról a vizsgálóbizottság jegyzőkönyvet szerkeszt, mely a bizottság irattárában megőrzendő. — E jegyzőkönyv alapján jegyeztetik be a törzskönyvbe a honosítás, s állítatják ki az engedélyező miniszteri rendelet feltüntetésével a honosítási záradék, mely megerősítetik a szükséges aláírásokon felül a bizottság pecsétjével is.

Ha a kiegészítő képesítő vizsgálata nem sikerült, az érdekelt csak egyszerű értesítést kap.

Végül a bizottság az eljárásról jelentést tesz a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek, ki a honosítást közzététi a Budapesti Közlönyben s a vallás- és közoktatásügyi miniszterium Hivatalos Közlönyében.

10. §. A kisdédónói és kisdédónói, az elemi iskolai tanítói, és tanítónői okleveleknél a kiegészítő képesítő vizsgálatért s a honosításért 10 frt, a többi képesítő okleveleknél a hazai vizsgálatok s képesítő díja fizetendő.

11. §. Ha oly tanári vagy tanítói képesítő oklevél honosítása forogna fenn, mely oklevél az itt felsorolt oklevelek egyik csoportjába sem volna sorolható, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az e szabályrendeletben alkalmazott elvek szerint esetről-esetre intézkedik.

12. §. Az ezen szabályrendeletben felsorolt nem-magyarországi tanári, tanítói, vagy kisdédónói képesítéseket mint czímet, az oklevelek itt szabályozott honosítása nélkül használni tilos. Az e tilalom ellen vétők, a mennyiben súlyosabb büntetendő cselekmény nem forog fenn, 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

— **A miniszter szózata a socialismus ügyében.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a Néptanítók Lapja ez évi első számában az újév alkalmából hosszabb szózatot intézett Magyarország néptanítóihoz. A tanügy barátja csak örömmel láthatja, hogy a miniszter a maga részéről szívesen ápolja amaz erkölcsi közösség tudatát, mely a közoktatás minden munkását összefüzi, s hogy törődik az oktatásügy embereivel, résztvesz gondolkodásuk irányításában és eszméket tűz eléjük. Mostani levele több az erkölcsi elismerés kifejezésénél, bár megvan benne ez is. A miniszter az alkotmányosság visszaállítása óta lefolyt 30 évre visszatekintve, elismeréssel adózik egyrészt a törvényhozás bölcsességének, mely első leendői közé sorozta a népoktatási törvény megalkotását, másrészt a tanítósnak, a nép millióit oktató eme huszoneg ezer főnyi társadalmi osztálynak, mely e három évtized alatt nagy és nehéz feladatot végzett. Azonban a cikkeknek e nagy melegséggel megírt részé csak előkészítés a második, nagyobb és tulajdonképeni főrésze, mely a magyar tanítósnak figyelmét és lelkesedését egy új társadalmi politikai cél érdekében hívja fel. A lapok általán melegen emlékeztek meg a miniszter cikkéről, de nem igen méltatták annak épen ezt a részét, mely pedig messzevágó célzatot rejt magában, újabb évtizedekre terjedő korszak feladatát jelöli meg s egy társadalmi probléma irányítására egy sok ezer tagból álló, messze kiterjedő és nagy befolyású organismust mozgósít. A cikk e része szószerint így hangzik :

Az újév küszöbén nem mulaszthatom el, hogy a néptanítók figyelmét ne irányítsam egy oly társadalmi jelenségre, a mely ma még csak — istennek hála! — szórványosan, de mindinkább károsan hat népünk érzületére. Megértik Önök t. munkatársaim azonnal, mire érzélok. Arra a romboló irányra, a mely ki akarja vetköztetni a magyar hazafit ősi erényeiből; a mely a legszentebb fogalmakat törekszik kiirtani a fogékony ifjú szívből; a mely elégedetlenséget szítva mindenütt, a társadalmi rend felforgatására törekszik.

Ezen veszélyes jelenségek Önök részéről a legéberebb figyelmet kívánják. Államnak és társadalomnak vállalva kell törekednie a baj okos és erélyes megelőzésére, vagy a hol már elharapódzott, annak kiirtására.

Önök hatályos közreműködése nélkül azonban béna az állam karja és meddő a társadalom munkája.

Csak a jó, okos és a nemzet összes rétegeire kiterjedő népnevelés az orvosszerek orvosszere. A vallás-erkölcsi alapokon nyugvó hazafias irányu népnevelésnek kell a serdülő gyermeket megacézolnia a társadalmi rend erőszakos felbujtóinak csábításai ellen. Erőssé kell tennie szóban, jellemben, erényekben és mindenekfölött felebaráti szeretetben az ifjúságot, hogy az élet nehéz viszonyai között még a legnagyobb rázkódtatások és megpróbáltatások idején se feledkezzék meg Istenről, hazájáról és királyáról. Képesse kell tennie belvilágát, hogy életfoglalkozásában okos és megelégedett világnézet békítse ki az élet gyakran nyomasztó viszonyai között.

Ime, a társadalmi élet mutatkozó veszélyei új feladatokra szólítják a nép nevelőit. Örömmel töltötte el minden hazafi keblét, midőn szárnyra kelt a hír, hogy a néptanítók nemes, hazafias gondolkozásán a külföldi izgatók lelkiismeretlen kísérlete megtörött. Az a kísérlet, mely romboló munkájára eszközül akarta felhasználni a néptanítót. Az a kísérlet, mely ravaszul a néptanító szegénységét akarta kizsákmányolni rettenetes céljaira. De rosszul számítottak. Nem tudták, hogy a magyar néptanító szegénysége nemes, hazafias öntudatot, büszke, becsületes jellemet takar. Az izgatók csalódtak és csalódnának, de a nemzet néptanítóiban nem fog csalódnai soha! Én így ismerem hazám néptanítóit, azok gondolkozásait, eszméit és eszményeit.

Meg vagyok győződve, hogy a kísértés után még nemesebb idealizmussal, lángolóbb haza- és ügyszeretettel végzi a néptanítói kar nehéz munkáját és nap-nap után inkább hálára kötelezi az államot és társadalmat.

Mint látni, a czikk a társadalmi rend conserválását a tanítósnak nem annyira társadalmi hatásától, mint inkább iskolai nevelő működésétől várja, s a czikknek az a szakasza, mely a vallás-erkölcsi és hazafias nevelést, a jellemfejlesztést, a felebaráti szeretet ápolását, az okos és megelégedett világnézet kifejlesztését hangsúlyozza, a maga nemében mintaszerű összefoglalása a népnevelés erkölcsi feladatainak. Csak azt az észrevételt tesszük ezúttal, hogy a miniszter szövege nagy pénz, melyet apróra kell váltani, másképp kevés hatása lesz. A miniszter megadta az eszmét, megadta az irányt, de csak egész általánosságban, részletekbe nem bocsátkozhatott. Kívánatos, hogy az a lap, mely a miniszter szóza-

tát minden néptanítónak megvitte, gondoskodjék arról is, hogy a szózatot kellőleg fogják fel mindenütt, és gondoskodjék a feladathoz szükséges szellemi eszközök bizonyos készletéről. Fel kell fegyverezni a néptanítókat az eszmék és érvek kellő mennyiségével arra a védekezésre, melyre a miniszter felhívja, azért hogy tisztában legyenek a szóban forgó társadalmi mozgalomnak természete felől, felvehessék a harcztot az izgatók érveivel elsősorban az önmaguk benső meggyőződésének megszilárdítására, azután mások meggyőzésére is. Ne maradjon az itt kitűzött cél elvont dogma, mely könnyen vakbuzgóságot, vagy közönyt szül, hanem élő valóság. Időnként egy-egy tájékoztató cikk foglalkozzék a socialis-mussal, világítsa meg, mi benne a nagy probléma, mi benne a tévedés, és mi az igazság vagy annak a látszata; bírálja népszerű módon a socialista-elméleteket. Erre leghivatottabb organum épen a Néptanítók Lapja, mely minden tanítónak eljut a kezéhez.

— Az egyetemi tanárok kinevezéséről figyelemre méltó cikket irt Heinrich Gusztáv a «Pester Lloyd»-ban, 1897 decz. 28. Kiindulva az orvostudományi karnak a Kovács József tanszékének betöltésére vonatkozó javaslatából, mely szélesb körökben keltett figyelmet és heves hirlapi fölszólalásokra szolgáltatott okot, kifejti, hogy úgy a tudomány embereinek, mint magának az egyetemnek mindenképen érdekében van, hogy az egyetemi tanárok kinevezése világos szabályzat alapján, ugyazon elv szerint történjék, — ne ma így, holnap meg máskép, a mi csak félreértésekre és gyanusításokra vezet. A tudomány emberei méltán megkövetelhetik, hogy munkásságuk figyelembe jöjjön, ha szakuknak megfelelő tanszék megürül, tehát hogy jelentkezessenek és arravalóságukat maguk, legjobb tudásuk szerint kifejtthessék; az egyetem érdeke ellenben megkívánja, hogy a karok ne legyenek szorítva csupán csak a jelentkező, illetőleg pályázó szakférfiakra, mert sok tekintetben egészségtelen felekezeti és nemzetiségi viszonyainknál fogva gyakran ép a leghivatottabb szakférfiak lehetnek akadályozva a pályázásban. E kettős ellentétes érdeknek, Heinrich szerint, oly eljárás felel meg, mely a következő két elven nyugszik: 1. *minden megüresedett tanszék pályázat útján töltendő be*; és 2. *a pályázat elintézésénél nemcsak a jelentkezett szakférfiak veendőik figyelembe*. — E cikk ellenében Kovács Gyula egyetemi tanár a «Budapesti Hirlap»-ban utalt arra, hogy oly eljárást, melyet Heinrich javasol, tartalmaz már az 1848. decz. 4. kelt bécsi miniszteri rendelet is, mely még ma is érvényes, mire Heinrich megjegyezte, hogy az abszolút kormánynak ezen, nem is a pesti egyetem számára kiadott rendeletét nálunk, legalább 1867 óta, mint a rendkívül ingadozó gyakorlat mutatja, sohasem tekintették érvényesnek; hogy továbbá e rendelethől ki lehet olvasni a pályázat teljes mellőzésével

megejtett meghívást is, melyet a közvélemény nálunk határozottan helytelenít; hogy végre ezek szerint az ügy rendezve nincsen, a tanszékek betöltését szabályozó utasítás nincs érvényben és tehát ily szabályzat megalkotása okvetlenül szükséges.

— **Magyar Gyógypædagogia** címmel új folyóirat indult meg, mint a siketnémák, vakok, hülyék és gyengeelméjűek, dadogók és hebegők oktatásával, valamint általában gyógyneveléssel foglalkozók szakközlönye, *Roboz József* szerkesztésében és kiadásában. Évenként hat (legalább 3—3 ívnyi) füzetben jelenik meg, előfizetési ára egész évre 8 korona. Mindennemű küldemény a szerkesztő-kiadó nevére (Vác, siketnémák-intézete), címzendő. — Örömmel üdvözljük ezt a teljes szakavatottsággal és élénken szerkesztett új pædagogiai folyóiratot, mely azt a dicséretes feladatot tűzte maga elé, hogy a fogyatékosak szakoktatásának legyen független és minden színvonalon álló hazai organuma, közreműködjék a szakoktatás egészséges irányban való fejlődésének biztosítására, módot nyújtson a szakembereknek tudományszakuk intenzívebb művelésére, s állandó figyelemmel kísérje és tárgyilagos bírálat tárgyává tegye mind a hazai, mind a külföldi szakoktatásügy terén felmerülő eseményeket. Mint a szerkesztő tartalmas beköszöntőjében olvassuk, a M. Gy. fel fogja ölelni a szakoktatás minden ágát, de e mellett kellő figyelemmel lesz mindig az általános pædagiára is, mint olyan szilárd alapra, melyen a gyógypædagogia felépül, s a gyógyneveléssel foglalkozók számára biztosítani kívánja az általános pædagiára vívmányait is. Köztudomású tény, hogy a folyóirat megalapítója lelkes munkédést fejt ki a hazai fogyatékosok oktatásügyének reformja érdekében; fáradozik, mint a meglevő intézetek miniszteri felügyelője, az intézetek fejlesztésén és szaporításán, sürgetve egyrészt az anyagi eszközök előteremtését, másrészt a szakerők modern kiképzését, s ama ritka tevékenység mellett, mely nem érve be tágas hivatali ügykörének ellátásával, eme külön alapítására is ösztönözte, mint szakférfi is föltétlenül európai színvonalon áll. Lelkesedés és tehetség, mindkét biztosíték megvan benne arra, hogy az új folyóiratot a hazai nevelésügynek kiválóan fontos organumává tegye. Az első számnak (93 nyolczadrétű lapon) első fősorozata a «Szakoktatás», melyben öt értekezés van, ú. m. dr. *Nárai Szabó Sándortól*: Néhány szó a fogyatékosok oktatásügyéről, *Bihari Károlytól*: A siketnéma-iskolai és az elemi-iskolai oktatás közti főbb eltérések, *Mihalik Lajostól*: A vakok térbeli tájékozódási képessége, és a szerkesztő tollából: A mi miniszterünk (számokkal mutatja ki a fogyatékosok oktatása budgetjének az utolsó négy év alatti emelkedését), és A beszéd hibáiról cz. cikkek. Második főrovat az «Általános pædagiá», melyben Bihary K. ismerteti Metzner Alfonz tescheni polg. iskolai

igazgató új számvető készülékét. A többi rovatok: «Szakirodalmi szemle», «Általános tanügyi lapok», «Hazai intézetek», «Külföldi intézetek», «Vegyesek» stb. — A folyóirat címére nézve, mely nyelvi helyesség szempontjából nem kifogástalan, egy hozzánk intézett szerkesztői üzenetben azt írja a szerkesztő, hogy ha a lapnak a *tartalma* jó lesz, majd csak megbékülnek valahogy a kifogásolható *czimmel*. — Melegen ajánljuk a házagpótló és derék vállalatot a közönség és az illetékes körök támogatásába.

— **Pályázat-hirdetés.** Petrovoszello község képviselőtestülete 1896 május hó 10-én tartott díszközgyűlésén, névszerinti szavazással, egyhangúlag elhatározta, hogy román nemzetiségű lakosainak hazafias érzülete jeléül, az ezredéves ünnep emlékére a községi pénztárból ezer koronát bocsát a M. Tud. Akadémia rendelkezésére, a végből, hogy «ezen jutalomdíjból oly magyar nyelvkönyvet irasson, melyből a nem-magyar ajkú nemzetiségek a magyar nyelvet könnyen és alaposan elsajátíthassák, s mely mint ilyen tankönyvül az elemi iskolák részére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által el is fogadtassék. A M. Tud. Akadémia elismeréssel és őszinte köszönettel vette az ajánlatot s Nyelvtudományi Bizottságának javaslatára a decz. 20-iki összes üléséből a következő pályázatot hirdeti ki: Pályázat hirdettetik olyan gyakorlati magyar nyelvkönyvre és hozzá való vészérvényre, mely oláh-ajkú népiskolák III. és IV. osztályában volna használható. Az oláh szöveg a magyarországi oláh népnyelvet alkalmazza. Pályázhatni nyíltan a szerző megnevezésével, esetleg nyomtatott munkával is. A pályamunkák 1898 december 31-dikéig a M. Tud. Akadémia főtítkári hivatalához küldendők be. Jutalom: Petrovoszello község adományából ezer korona. A munka a szerző tulajdona marad. A beérkezett munkák megbírálására az Akadémia három tagot küld ki és hozzájuk csatlakozik a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megbízásából, két pedagógus bíráló, kik mindjárt véleményt mondanak, vajjon engedélyezhető-e a nyelvkönyv az iskolában. *Szily Kálmán*, a M. Tud. Akadémia főtitékára.

— **Petőfi-album.** A Petőfi-Társaság elhatározta, hogy a jövő év elején fényes kiállítású «Petőfi-album»-ot bocsát közre a nagy költő életére vonatkozó közleményekkel és illusztrációkkal. Minthogy a közönség közt még mindig lehetnek olyanok, a kik Petőfőtől kiadatlan kéziratokat, leveleket és más emléktárgyakat őriznek: a Petőfi-Társaság bizalommal és tisztelettel kéri őket, hogy a náluk levő ereklyéket az albumban való bemutatás céljából a Petőfi-Társaságnak átengedni sziveskedjenek. A tárgyak, lehetőleg rövid idő alatt, a társaság titkári hivatalába (Bástya-utca 11. sz.) küldendők, a mely gondos megőrzéséről és köszönettel való visszaküldéséről gondoskodik.

— **Kérelem.** «Tájékoztató a középiskolai felterjesztésekhez» című administrationális segédkönyvecském I. kiadása elfogyott. 1891 óta különben is *tetemes változások* állottak be a középiskolák igazgatásának ügymenetében, melyek okadatolttá teszik az újabb kiadást. Ez rövidesen kikerülhet a sajtó alól, ha legalább a középiskolai igazgatóságok bejelentik megrendelésüket. A könyvecske ára 1 frt 20 kr. lesz. A megrendelés f. évi január hó végéig a szerző nevére czimzendő *Ungvárra*.

Ugyancsak szándékozom «*A középiskolai Rendtartás magyarázata*» című terjedelmesebb művemből is *újabb* s ez alkalommal *teljesebb* kiadást rendezni, ha a nyomtatási költségeket a megrendelések fedezendék. E könyvem első kiadásban 300 lapra terjedett; az újabb kiadás nagyobb terjedelmű lenne. Árát 1 frt 80 krban állapítom meg. A megrendelések szíves bejelentését tisztelettel kérem. *Dorsák Gyula*, az ungvári állami reáliskola igazgatója.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1897 deczember hó 18-án.

Jelen vannak: Dr. Heinrich Gusztáv elnöklése mellett Zsilinszky Mihály államtitkár, Acsay Antal, Balogh Péter, Békefy Remig, Ferenczy József, Gyomlay Gyula, György Aladár, Gyulay Béla, Kovács János, Léderer Ábrahám, Neményi Imre, Négyesy László, Peres Sándor, Szigetvári Iván, Szinnyei József, Schön József, Toldy László, Waldapfel János, Weszely Ödön, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző.

I. Elnök megnyitja az ülést. A felolvasások sorát *Acsay Antal* dr. kezdi meg. Éртеkezésének czime: «*A XIV. és XV. század iskolái.*» Felolvasónak a Társaság köszönetet mondott.

II. *Ferenczy József* dr.: «*Főiskolai oktatásunkról*» értekezik. A felolvasást eszmezsere követi. Hozzá szólnak: *Waldapfel János* egészben véve helyesli ugyan az előadottakat, de egyes adatokat kifogásol bennök. Hogy pl. csak egy magyar philologiai tanszék volna az egyetemen, nem állíthatná, mert tudtával a lectio-catalogus szerint is öt tanszék fölött rendelkezik. Nem helyesli, hogy az előadó annyira kiélesített egyes adatokat és az összehasonlítást Romániával is kissé drastikusnak találja. *Szigetvári* szerint a tanszékek számát nem kellene megállapítani, inkább a tudósok száma volna irányadó a tanszékek felállításánál. (Közbeszólások: «ez úgy is megtörténik».) Hibáztatja az egyetemi tanításnál azt, hogy pl. a magyar irodalmi előadásokat négy évig látogatják a hallgatók, de egészset soha sem kapnak. Más baj is van; a tanárok